

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Markedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 85:

Forslag til folketingsbeslutning om kommunernes ret til at afbryde samarbejdet med enkeltpersoner og selskaber, der på nogen måde støtter Sydafrika.

Af Jørgen Tved (FK) m.fl.
(Fremsat 26/1 88).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

I bemærkningerne til dette forslag skriver forslagsstillerne, »at dansk lovgivning på ingen måde må være en hindring for, at landets kommuner kan optræde helt i overensstemmelse med dansk udenrigspolitik.«

Til det vil jeg gerne sige, at kommunerne naturligvis både kan og skal optræde helt i overensstemmelse med udenrigspolitikken, sådan som den er fastlagt af regeringen og Folketinget, og at gældende lovgivning på ingen måde er en hindring herfor.

Men så skriver forslagsstillerne videre, »at lovgivningen må affattes på en måde, så det er helt op til den enkelte kommune, om man vil indlede eller afbryde samarbejde og handels-samkvem med enkeltpersoner, med nationale og multinationale virksomheder.«

Der må jeg melde fra. Det, forslagsstillerne i realiteten lægger op til, er, at kommunerne skal have mulighed for at føre udenrigspolitik i form af selvstændige udenrigspolitiske tilkendegivelser.

Der er mange gode grunde til, at man ikke skal tage et sådant skridt. For det første ville det give et unødigt broget billede af dansk udenrigspolitik, for det andet ville det medføre, at den enkelte kommunalbestyrelse bliver et forum for drøftelser af udenrigspolitiske anliggender, og det er noget, kommunalbestyrelserne ikke er vant til. Udenrigspolitikken skal fortsat fastlægges af regeringen og Folketinget og ikke af kommunalbestyrelserne.

I øvrigt henviser jeg til den besvarelse, der er givet af spørgsmål nr. S 310 i spørgetiden den 16. december 1987.

Som det vist fremgår klart heraf, kan regeringen ikke anbefale dette forslag.

Kelm-Hansen (S):

Forslaget er et led i den sanktionspolitik, som Danmark har gennemført mod Den Sydafrikanske Republik. Da Socialdemokratiet har spillet en central rolle heri, er vi naturligvis også interesseret i et forslag af denne karakter, men de sonderinger, som vi har foretaget i tiden heroptil, fordi andre har haft de samme tanker, har vist, at der er ganske betydelige tekniske og praktiske problemer i forbindelse med sådan et forslag, og det vil vi gerne se nærmere på i udvalget.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Det er kommunalfuldmagten, der er grundlaget for det kommunale selvstyre, og det er dels den danske lovgivning, dels den danske rets almindelige grundsætninger. Kommunerne må ikke føre udenrigspolitik. Det er alene Folketinget og regeringen, der har mandat til at komme med udenrigspolitiske tilkendegivelser, ikke kommunerne. Kommunerne kan således ikke tilkendegive udenrigspolitiske begrundelser ved afslag i byrådssalen. Det er Indenrigsministeriet og tilsynsrådene, der sikrer, at kommunerne overholder kommunalfuldmagten, og dette ønsker vi fra konservativ side ikke at ændre.

Det Konservative Folkeparti kan derfor ikke støtte beslutningsforslaget.

Ejner Larsen (SF):

SF er positivt over for dette beslutningsforslag fra Fælles Kurs. Det må være rimeligt, at kommunalbestyrelserne får ret til at bestemme, hvem de vil samarbejde med. Det er jo alligevel

[Ejner Larsen]

kommunalbestyrelsesmedlemmerne, der skal stå til regnskab over for vælgerne med hensyn til, om de mener, de træffer rigtige eller forkerte beslutninger, og det sker som bekendt hvert fjerde år.

Der er blevet sagt noget om, at kommunalbestyrelserne ikke skal føre udenrigspolitik, men hvis det, man siger, skal være helt konsekvent, må det formentlig også være sådan, at man herindefra skal til at blande sig i det, når de vælger deres venskabsbyer osv.

Alt i alt er vi altså enige i intentionerne i dette beslutningsforslag. Men SF har ikke så meget tillid til, at regeringen vil arbejde hurtigt i denne sag, og vi har heller ikke tillid til, at det regeringsforslag, der kommer ud af dette her, har en sådan beskaffenhed, at vi kan bruge det til noget, og derfor har SF selv udarbejdet et lovforslag, som kommer til behandling her i salen. Vi er overbeviste om, at vores forslag for det første vil komme hurtigere til behandling end det, regeringen på et eller andet tidspunkt kunne tage sig sammen til at fremsætte, og for det andet, at det bedre dækker både vores egen og Fælles Kurs' mening i denne sag. Men alt i alt er vi altså positivt stemte over for forslaget.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Da den radikale ordfører i denne sag, hr. Niels Helveg Petersen, fortsat ikke kan være til stede i salen, skal jeg på hans vegne udtale, at det er klart, at landets kommuner lige så vel som alle andre skal rette sig efter landets love. Det gælder for enkeltpersoner og for firmaer og må også gælde for kommunerne, men det betyder tillige, at kommunerne skal rette sig efter kommunalfuldmagten, og eventuelle uoverensstemmelser mellem disse regler vil vi ligesom Socialdemokratiet meget gerne se på i udvalget.

Poulsgaard (FP):

Det er lykkedes det røde flertal herinde at ødelægge enhver relation til Sydafrika. Hvad har det ikke kostet forbrugerne, f.eks. når det gælder kul? Det eneste sted, de har kul, der ikke er forurennet, er Sydafrika. Det eneste sted på hele det afrikanske kontinent, hvor vi ved at den sorte befolkning har menneskeværdige forhold, det er Sydafrika. Man kan godt sidde og grine, men det er jo en kendsgerning. Alle andre steder er der opstået et etpartisystem, så

snart man har fået magten, og så er der simpelt hen diktatur. Jeg kan nævne Zimbabwe som eksempel: Da Ian Smith sad ved roret dernede, kunne man eksportere landbrugsvarer; i dag er man lige ved at være på sultegrænsen og skal importere.

Vi ser gang på gang, at man simpelt hen har en naiv forestilling om, hvordan verden ser ud, men det er det røde flertal, der har haft held med at føre den politik, og det forbavser mig selvfølgelig heller ikke, at SF siger, de kan støtte Fælles Kurs' forslag, for det har intet med virkeligheden at gøre.

Man er jo nogle vældige frihedshelte i dette Danmark, når fagforeningsbosser og kunstnere går ud og sætter en rød hånd på den sydafrikanske ambassade. Det er nogle værre frihedshelte. De er simpelt hen så naive og så dumme at tro, at et dansk rødt flertal kan hindre, at det går den rigtige vej i Sydafrika, så vi får en rolig overgang til stemmeret for alle. Det er da også Fremskridtspartiets mål, at den sorte befolkning skal være medbestemmende i Sydafrika, men det, I gør, er, at I går kommunisternes ærinde i Sydafrika. Det er ikke engang ANC, der har befolkningen i Sydafrika med sig.

Det forbavser mig da ikke, at Fælles Kurs går deres ærinde, for de er jo beslægtede ideologisk, men det kan irritere mig grænseløst, at Danmark skal afskære sig fra en masse muligheder, handelsmuligheder og andet. Forbrugerne skal straffes, fordi der er disse naive romantikere herinde. For de er naive romantikere.

Gudskelov – nå ja, undskyld, hr. formand – det lykkedes da ikke den røde rådmænd i Århus, Lone Hindø, at forbyde Århus Kommune at handle med Shell. Det lykkedes ikke, og selvfølgelig skal kommunerne have ret til at handle dér, hvor de kan gøre de bedste handler – ligesom private firmaer skal – og hvor det kan gavne borgerne, og selvfølgelig skal kommuner overhovedet ikke drive politik, som udenrigsministeren sagde det.

Det er et rødt forslag. Nu hørte jeg, at det blev sagt i debatten, at når det kommer fra Fælles Kurs, bliver det vel ikke vedtaget, men man kunne jo høre de undertoner, der var af sympati over for tanken, og det er simpelt hen det rene galimatias.

(Kort bemærkning).

Ejner Larsen (SF):

Jeg synes, det er godt, at Danmark ikke skal styres af den prangermentalitet, som hr. Poulsgaard lægger for dagen. Det hele skal gøres op i penge, og så har sydafrikanerne, de sorte i Sydafrika, det efter hr. Poulsgaards mening simpelt hen så godt. Så må de da være masochister, for den måde, man ser dem blive pisket igennem på i fjernsynet – ja, nu har de lukket ned for det – det skulle altså være det dejlige, som hr. Poulsgaard hentyder til.

Jeg synes, det er for dårligt, at der er folk her i Folketinget, der ikke tænker længere og kommer med sådan en gang vrøvl heroppefra som, at man har det godt i et samfund som det sydafrikanske. Der er folk i det danske samfund, som godt vil ofre et og andet på at angribe de udemokratiske og barbariske kræfter, der findes i Sydafrika, og så går hr. Poulsgaard herop og forsvare dem. Det synes jeg er for dårligt.

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Forretningsordenen har jo stramme regler. Jeg kan godt lide, at folk bliver gale i hovedet.

Men må jeg spørge SF's ordfører: Hvor dør der flest mennesker af sult, mishandling og vanrøgt på det afrikanske kontinent? Der er ingen, der dør i Sydafrika. Der er sydafrikanere, der dør, fordi andre afrikanere sætter et bildæk omkring hovedet på dem og lader dem brænde op. De afrikanere, der er så barbariske, er ikke hvide.

Jeg ved da godt, at SF har et mærkeligt forhold til penge. De tror, at vi kan få dem ligesom jøderne i ørkenen, at manna kan regne ned. Jeg ved da godt, at SF overhovedet ikke har forstand på økonomi, så at diskutere økonomi med SF er jo det samme som at hælde vand på en gås. Men en forudsætning for, at et lands befolkning kan have det godt, er at økonomien er i orden, og økonomien er i orden i Sydafrika. Derfor vil jeg forsvare det til hver en tid mod de angreb, der kommer fra de røde partier herinde.

Jørgen Tved (FK):

Forslaget går i al sin enkelhed ud på, at kommuner skal have ret til at slutte op om den officielle danske udenrigspolitik. Så er det jo be-

synderligt, at man kan høre udenrigsministeren og repræsentanter for de borgerlige partier komme og fortælle, at det går rigtigt nok ikke, at også kommunerne vil til at føre udenrigspolitik. Ja, man kunne vel sige, at det er forfærdeligt, at der er danskere i dette land, der tillader sig at have en anden mening end udenrigsministeren, for det er vel det, sagen i al sin enkelhed drejer sig om.

Vi har lige hørt hr. Poulsgaard forsvare det, der sker i Sydafrika. Man kunne måske spørge hr. Poulsgaard: Hvor bliver der slået flest børn ihjel af magthaverne i øjeblikket? Jeg ved godt, at der er konkurrence mellem Israel og Sydafrika på dette område lige netop nu, men i adskillige år er det altså i Sydafrika, man har mishandlet mennesker på en måde, som trodser enhver beskrivelse.

Det er også det, der er baggrunden for, at hæderlige stater har en boykot, har nægtet økonomisk, handelsmæssigt og politisk samkvem med styret i Pretoria. Det er derfor, vi finder det rimeligt, at danske kommuner skal have fuld ret til at slutte op om den danske regerings officielle politik, nemlig at afbryde et samarbejde med Sydafrika, og også et samarbejde, som går på de store, multinationale koncerner, som er med til at fragte olie derned, sælge olie og økonomisk understøtte de hvides herredømme i Sydafrika.

Det burde være helt naturligt og i fuld overensstemmelse med dansk kultur og dansk tradition, at man sagde: Vi tager på den stærkest mulige måde afstand fra alt det, der sker.

Så ved jeg godt, at det ikke gør indtryk på hr. Poulsgaard og dem, der har en ideologi, der er nært beslægtet med den ideologi, der fandtes syd for grænsen for ca. 45 år siden, når vi siger, at de forslag, som vi har båret frem her, er en følge af henvendelser fra det sorte Afrika, henvendelser, vi har fået fra det sorte Afrikas organisationer, dem, der repræsenterer det langt afgørende flertal i Sydafrika. Naturligvis er hr. Poulsgaard ikke demokrat og mener, at flertallet skal have nogen som helst ret, når der er tale om et styre som det, man har dernede.

Jeg er glad for, at Socialdemokratiet var positivt indstillet over for dette forslag, og vi har da også med megen sympati set på, at forskellige ledende socialdemokrater aktivt har deltaget i boykotten og demonstrationerne mod det, der sker i Sydafrika. Det er faktisk også en social-

[Jørgen Tved]

demokratisk kommune, som indenrigsministeren nu kommer og banker oven i hovedet med kommunalfuldmagten ved at sige: I må ikke have lov til at afbryde samarbejdet med Shell.

Den socialdemokratiske kommune skal ikke klandres for, at den opfører sig anstændigt, men man bør vel også sige til andre af landets kommuner, der måske har de samme fornuftige tanker, at her har de fuld opslutning fra Folketinget. Og vil regeringen ikke med det gode, så må et flertal i Folketinget tvinge regeringen med andre metoder. Det er vel flertallet i Folketinget, der bestemmer, hvordan sagerne skal skæres.

Hvis SF har et forslag, som er fornuftigere end det, vi har fremsat, og det kan komme til at virke hurtigere end det, vi har foreslået, vil vi naturligvis sige tak til SF, fordi de åbenbart har været dygtigere til at tackle tingene end vi. Men vi vil godt se manden, før vi tager hatten af. Forslaget er her ikke endnu. Men vi har ikke noget imod også at se meget seriøst på SF's forslag.

De Radikale sagde som sædvanlig: Måske, og vi skal se på sagen, og så kan vi se, om det regner eller sner, og så kan vi måske finde ud af, hvilket synspunkt vi skal have. Det bliver nok nødvendigt ret så højroret at appellere også til borgerlige politikere i denne sal om at optræde bare nogenlunde menneskeligt. Vi forlanger ikke, at I skal optræde fornuftigt, for det er ikke sikkert, det er muligt, men vi forlanger, at man har en smule medmenneskelighed, inden man uden videre afviser dette forslag.

Når det sorte Afrika kommer og beder os om boykotaktioner, beder os om at stoppe al politisk, økonomisk og handelsmæssig forbindelse med det hvide herredømme dernede, er det så os, der skal afgøre, om det er den rigtige måde at føre kampen på? Er det ikke det sydafrikanske folk, der selv skal bestemme, under hvilke betingelser kampen skal føres for, at det også kan opnå menneskeværdige forhold? Naturligvis er svaret: Jo, selvfølgelig. Selvfølgelig må det være sydafrikanerne selv, der bestemmer, på hvilke betingelser de vil have ført deres politiske kamp, og derfor beder vi altså blot om medmenneskelighed i denne sag.

Der er beklageligvis ikke noget rødt flertal i dette Folketing. Hvis der var det, var sagen vel meget enkel. Så var alt samarbejde naturligvis slut for længe siden, så var der ingen anstændi-

ge danskere, som kunne drømme om at have noget hverken personligt eller politisk samarbejde med det bøddelregime, der hersker i Sydafrika. Nu er der ikke et sådant rødt flertal. Det kommer der sandsynligvis, og vi beder til, at det kommer snart; så skal sagerne nok blive klaret.

Men indtil da må man appellere. Vi bør måske appellere til anstændigheden, hvis det er muligt, at borgerlige politikere i denne sag kan optræde anstændigt. Det sorte Sydafrika har klart og tydeligt præsenteret os for de krav og betingelser, som de mener er rimelige, og dette Folketing bør vel optræde på en måde, der slutter op bag deres kamp. Derfor går vores beslutningsforslag i al sin enkelhed ud på, at ingen dansk minister, han være sig udenrigsminister eller indenrigsminister, skal have lov til at banke nogen oven i hovedet med nogle forordninger og love, som under ingen omstændigheder er vedtaget med henblik på en sådan situation.

Også danske kommuner må have ret til at slutte op om den officielle udenrigspolitik. Hr. Ejner Larsen har jo nævnt et andet eksempel på, hvordan kommuner kan slutte op om dansk udenrigspolitik, nemlig ved at oprette venskabelige forbindelser med byer rundt omkring, både i Øst og i Vest. Vi synes, det er godt, at man gør det på den måde, og vi appellerer til, at man afbryder alt samarbejde med Sydafrika, alt samarbejde med selskaber, enkeltpersoner, eller hvad det nu måtte være, som kan være så, ja, jeg må vel ikke sige så fascistiske, at de på nogen måde kunne drømme om at understøtte det, der foregår i Sydafrika i dag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:**Formanden:**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Det Energitpolitiske Udvalg (17/2 88):

Udtræder: Stillinger (SF)

Ny stedf.: Leif Hermann (SF)

Retsudvalget (18/2 88):

Udtræder: Birgith Mogensen (CD)

Nyt medl.: Yvonne Herløv Andersen (CD)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 19. februar 1988, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 15.19
